

9. Svendsen, L. (2003). *The philosophy of boredom*. – Moscow: Progress-Tradition (in Russ.).  
 10. Rayda, K. (2009). *Existential philosophy. Tradition and Prospects*. – Kyiv: PARAPAN (in Ukr.)

**KRETOV Pavlo Vasyliovych**,  
 Candidate of Sciences (Philosophy),  
 Associate Professor of the Department  
 of Philosophy and Religious Studies  
 Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,  
 e-mail: ataraksia@ukr.net

**HONCHARENKO Valeria Anatoliivna**,  
 Graduate student in Philosophy  
 Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,  
 e-mail: 36rebel66@gmail.com

#### **PHILOSOPHEME OF EXISTENTIAL: SYMBOLICAL AND SEMANTIC CONTEXTS**

**Abstract. Introduction.** *The article addresses the issue of philosopheme of existential in symbolical, semantic and art contexts. The assertion about heuristic value of concept of the existential for the philosophical anthropology and philosophy of mind was proven. The purpose of the article is the problematization the concept of existential in the context of modern philosophical anthropology. It is determined that an existential is considered to be a variative expression of invariant existence or specific formation which substantiates solidity, wholeness of Dasein. An existential is a specific transition which can overcome an inconsistency between sensual and rational, subjective and objective. The methods of investigation were historical-philosophical and conceptual analysis of the initial questions and the concept of existential phenomenological analysis. Creation of meaning is an inherent feature of Heidegger's understanding of existential. An existential is a specific prism through which existence can be shown, every mental experience is considered to be an existential according to Heidegger. The existential of boredom was presented as an example in detail. The explication of deep boredom is given for the concrete embodiment of the concept. The main drawback of the above- mentioned concept is an inability of its objectification. The main results of the research are the elucidation of the symbolic nature of education in the sense of human consciousness and the concept of existential relevance for modern philosophical anthropology, philosophy of mind and ethics. The originality of the research is to try applying the conceptual framework of Heidegger's fundamental ontology to the problems of symbolic meaning and nature of consciousness, as well as philosophical anthropology. In conclusion, the concept of existential requires the revision of the orthodox point of view, a necessity of a new look in a philosophical tradition. First of all, this concept can be used for solving a mind-body problem which considered to be one of the most controversial in a modern philosophical movement. The concept of existential is connected with the traditional logical-semantic problem – correlation of meaning and sense in human consciousness. The problem of existential is updated because it has multipurpose meaning and it can be possibly used in many spheres of humanitarian sciences.*

**Key words:** *existential, symbol, meaning, existence, Dasein, creation, boredom, philosophical anthropology.*

Одержано редакцією 11.05.2016  
 Прийнято до публікації 30.06.2016

**УДК 164.02**

**ФАНДСЄВА Ганна Костянтинівна**,  
 аспірант кафедри філософії і соціології  
 Луганського національного університету  
 імені Тараса Шевченка (м. Старобільськ),  
 e-mail: fanuta@list.ru

#### **ВЛАДА СИМВОЛУ**

*Дана стаття присвячена проблемі символу. Метою її є філософська рефлексія з приводу влади символу. Автор висуває гіпотезу, згідно якої символ має реальну владу над індивідом та суспільством в цілому. Аналіз останніх досліджень показав, що психологи і психіатри за допомогою*

*різноманітних методик виявили, що символи мають вагомий вплив на людину. Людина це істота, яка усвідомлює власну смертність і намагається позбутися страху, що викликаний цим усвідомленням. До того ж вона спроможна до символічного мислення. Саме символічний світ захищає людей від їх екзистенціальних страхів і невпевненості. Але для того, щоб мати якийсь вплив, символ повинен бути актуальним. Тобто використання символу має на увазі сучасне трактування його значення.*

**Ключові слова:** символ, влада, пам'ять, історія, безсмертя.

**Постановка проблеми.** Питання «що є символ?» з давніх-давен обговорюється у філософії. В результаті склалося два типи концепцій щодо символу. Згідно з однією з них, ідеї символу відповідає гармонійна реальність, символ – культуроутворюючий, раціональний засіб пізнання (позитивна концепція). Відповідно до іншої – ідея символу відсилає до розрізненої, хаотичної реальності, символ – непізнаваний, ірраціональний, антикультурний об'єкт (негативна концепція). До першої відносяться російський символізм, філософія імені, теорії А. Уайтхеда, Ж. Лакана і Е. Кассіра. До негативних – теорії Ж. Дельоза і Ж. Бодрієра [1]. Були спроби створити таку теорію символу, яка дозволила б усунути протиріччя цих концепцій (наприклад, С. Сичова).

Що ж стосується дефініції влади символу над людиною як філософської категорії, то вона розроблена не досить. Тому вважаємо за доцільне розглянути дане питання з філософської точки зору.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Про владу символу в 20 столітті заговорили психологи і психіатри. З. Фрейд розглядав символи як засоби, які зміщують бажання з заборонених об'єктів на об'єкти – «замінники», забезпечуючи тим самим безпосереднє задоволення [2]. Тобто за Фрейдом, символи стоять на службі у людини розумної, керуючи при цьому її бажаннями. К. Г. Юнг говорив про колективні символи (архетипи), які панують над людською свідомістю [3]. Е. Фромм писав про символи, що визначають структуру суспільства [4].

У західній літературі є роботи, присвячені владі конкретного символу на певне суспільство (наприклад, прапору конфедерації на жителів півдня США) [5]. Український дослідник Р. Димерець ототожнює владу і символ: «Влада це символ і вона виражається символами» [6, с. 130]. Над людиною має владу тільки те, що недостовірно, неймовірно, те, що істинно і хибно одночасно, те, що змушує працювати уяву. Згідно з українським філософом, такими властивостями характеризуються влада і символ, тому вони тотожні.

**Мета** даної роботи полягає в тому, щоб дослідити владу символу з філософської точки зору, довести, що символ має реальну владу над індивідом і суспільством в цілому.

**Виклад основного матеріалу.** Символ може мати страшну деструктивну силу, здатний впливати на самооцінку людини. Глибинні причини цього психологи вбачають у дії мовного поля інших людей, під вплив якого ми потрапляємо ще в період внутрішньоутробного розвитку. Ця мова інших людей, – мова Іншого, і формує символічне суб'єкта. В результаті наше несвідоме структуроване як мова, причому саме як мова Іншого. Деякі дослідники навіть розглядають саме «Я» як ефект своєрідної інтерференції – сходження і накладення якихось «хвиль» дискурсу, тобто символічного. Таким чином, кожен сенс, який ми вважаємо своїм «Я», є, в свою чергу, певним фантомом, голограмою викликаних інтерференцією хвиль дискурсу, що мають імовірнісний характер [7]. Тобто ідентичність людини формується у мовному полі Іншого, є результатом інтерференції символічного.

Групова ідентичність пов'язана з індивідуальною ідентичністю. У зв'язку з цим символ може стати яблуком розбрату між цілими народами. Все тому, що символ – носій сенсу, який диктує історія, людська пам'ять. Кожне переживання фіксується в пам'яті за допомогою певного символу. «Тільки перекладене в ту чи іншу систему знаків може стати надбанням пам'яті. У цьому сенсі інтелектуальну історію людства можна розглядати як боротьбу за пам'ять» [8, с.398], – пише Ю. Лотман. Про роль пам'яті у формуванні історії світу говорить М. Бердяєв: «Пам'ять і є внутрішній зв'язок історії мого духу з історією світу, що таємничо розкривається» [9, с. 68]. Не випадково всяке руйнування культури протікає як

знищення пам'яті. Зміна політичного устрою держави часто припускає знищення пам'яток культури, спалювання текстів, перейменування вулиць, міст тощо. Все це боротьба з символами попереднього ладу. Мета цих дій – забуття зв'язків. Ті, хто ведуть цю боротьбу, усвідомлюють, що символи формують наші поняття, а отже, наші рішення. Символи мають владу над людиною. Владу не символічну, а цілком реальну [6].

Індивід, приписуючи себе до тієї чи іншої групи, вибирає її, ґрунтуючись на власних уявленнях про добро і зло, честь і безчестя, славу та ганьбу. Формуються ці знання за допомогою передачі інтелектуального капіталу з покоління в покоління. Людина вивчає власну історію, оперуючи не голими фактами, а тенденційними висловами, емоційно забарвленою інформацією, виправданим нарративом. В результаті формується чітке уявлення про ту чи іншу подію в житті групи, суспільства, людства в цілому. Індивід усвідомлює себе причетним до нього, нехай віддалено, але причетним. В якості знака солідарності з даною групою виступає який-небудь символ.

З наукової точки зору людина – просто організм, тварина, відмінною рисою якої є усвідомлення власної смертності і розвиток в зв'язку з цим екзистенціальних страхів. Природним є прагнення позбутися цих страхів. Людський спосіб життя є історичним, соціально-спадковим, оскільки людина успадковує досвід поколінь, їхню соціальність. Тварина успадковує лише інстинкт, її життя має позаісторичний характер. Історія життя тварини зникає разом з її смертю. Завдяки соціальності людське життя продовжується і в подальших поколіннях. Для того, щоб це усвідомити необхідно розглядати своє життя у символічному контексті. Згідно психологу Джеффу Грінбергу, людина може впоратися з екзистенціальним страхом, якщо буде розглядати себе в контексті символічних систем (політичних, релігійних, регіональних і національних організацій). Це дозволяє людині відчувати себе особливою істотою, яка існує в світі сенсу, значущості та сталості. Будь-яка істота, неспроможна до символічного мислення, сприйме символічне повідомлення як помилкове. За Бердяєвим, символічна свідомість і є перемога над абсолютною владою символіки, звільнення від символів, прийнятих за реальності, що тиснуть ззовні [9, с. 68].

Відносячи себе до тієї чи іншої групи, людина намагається знайти безсмертя. Найбільш талановиті індивіди можуть забезпечити собі його, увічнивши своє ім'я (символ себе самого) в пам'яті нащадків за допомогою створення творів мистецтва, наукових відкриттів, спортивних досягнень тощо. Саме це прагнення (агональний дух) древніх греків є, за словами Ф. Кессіді, одним з факторів появи феномена «грецького чуда». На думку Ф. Кессіді, у всій історії людства не було і немає народу, який був би так пронизаний змагальним, полемічним духом, як античні греки. Цей дух пронизував усі сфери життя, будь то обговорення законів або Олімпійські ігри, театральні вистави або судові тяжби. У стародавніх греків навіть боги змагаються. Герострат, прагнучи прославитися, підпалив храм Артемиди Ефеської. Згідно з легендою, коли Фалеса з Мілета запитали, яку нагороду він побажав би отримати за своє математичне відкриття (відома теорема Фалеса), він заявив, що найвищою нагородою було б те, щоб в пам'яті поколінь збереглося саме його ім'я як автора цього відкриття, а не чиєсь інше ім'я [10]. Таким чином він забезпечив собі символічне безсмертя. Такі люди самі стають символами. Ті ж, хто не в змозі добитися такого роду безсмертя особистими досягненнями, використовують можливість знайти його, приєднавшись до будь-якої соціальної групи.

Відбитий образ вирваний з природних для нього практичних зв'язків (просторових, контекстних, цільових та інших) і тому легко може бути включений в моделюючі зв'язки свідомості. Символ людини (ім'я, зображення), нації (прапор), релігійного вірування (зображення божества) не може бути включений в зв'язки, природні для об'єкта, що відбиваються, – до нього не можна доторкнутися, – але цілком може включитися в семіотичні зв'язки – його можна ображати або вихвалити (наприклад, зняти прапор супротивника зі шпилью і почепити туди свій – значить оголосити перемогу одного народу над іншим). А так як індивід асоціює себе з цим символом, то будь-які маніпуляції з ним (з символом) він сприймає як свої власні переживання.

Про владу символу над людиною заговорили психологи університету штату Арізона, які в 1995 році під керівництвом Джеффа Грінберга розробили серію експериментів. В ході цих експериментів випробовуваним були представлені завдання, успішне виконання яких вимагало б непридатного використання «заповітних культурних символів». В одному завданні випробовуваних просили змонтувати розп'яття на стіні, але не було надано нічого, крім самого хреста, за допомогою чого можна було б забити цвях в стіну. Інше завдання вимагало очистити пісок від чорного барвника, використовуючи американський прапор як сито. Вчені висунули гіпотезу, згідно з якою використання символів в непристойній формі нагадає випробуванням про їх смертність. Врешті-решт, усвідомлення смертності через приниження символу не вплинуло на використання об'єктів. Але серед випробовуваних проявилася тенденція до збільшення кількості часу, необхідного для вирішення поставлених завдань, так як суб'єкти спочатку висловили небажання використовувати в утилітарних цілях важливі для них символи.

У 2010 році соціальний психолог Клей Роутледж (Clay Routledge) писав про психологічну силу символів після того, як у Флориді пастор Террі Джонс оголосив про свій намір підпалити копії Корану. Ці події змусили Роутледжа задуматися, чому такі загрози можуть мати величезний вплив. Про вплив символів на людину говорить і трагедія, яка сталася 7 січня 2015 року у видавництві французького тижневика Шарлі Ебдо (Charlie Hebdo). Образом символу віри мусульманського світу радикально налаштовані мусульмани сприйняли як власне приниження. Як наслідок – загибель журналістів скандального видання. Видавництво Шарлі Ебдо саме перетворилося на символ у зв'язку з цими подіями. Для багатьох воно стало символом свободи і демократії. До сих пір в сувенірних крамницях можна зустріти футболки з написом «Я Шарлі». Тим не менш, не менше стало і тих людей, для яких «Шарлі Ебдо» – символ не свободи, а вседозволеності. Знову бачимо дві точки зору на одну і ту ж подію. Утворюється два протиборчі табори, кожен з яких за допомогою захисту певних символів, відстоює свою ідентичність.

«... ми вкладаємо значні кошти в символічні культурні установи і ідентифікації, почасти тому, що вони допомагають захистити нас від основних побоювань з приводу нашого земного скрутного становища»[5], – зробив висновок Клей Роутледж. Іншими словами, символічний світ захищає людей від їх екзистенціальних страхів і невпевненості.

Як вже було сказано вище, один і той же символ носить різні смисли для різних груп людей. І саме сучасне трактування того чи іншого символу має значення на користь вибору тієї чи іншої групи. Наприклад, «коловрат» – чорний хрест із загнутими кінцями, так званий «хрест, що обертається» з променями, спрямованими за годинниковою стрілкою, на білому колі, розташованому на червоному квадраті – колись був символом руху, життя, Сонця, світла, благополуччя у древніх народів Європи і Азії. Але для сучасної людини, того хто знає історію ХХ століття, цей символ – одна з найбільш ненависних емблем ХХ століття, нерозривно пов'язана зі злочинами Третього рейху – назавжди залишиться «заплямованим» кров'ю безневинних жертв.

На користь тези «символ – володар розумів» говорить і той факт, що люди з підкоренням нових просторів вигадують нові символи. Зовсім недавно людство опанувало Інтернет-простір. Сформувалась нова сфера буття людини. Назвемо її віртосфера. Віртосфера – сфера соціального буття людини, опосередкована віртуальною реальністю комп'ютерних технологій (*визначення автора*). З входженням у віртосферу людство створило спеціальні символи. Ці символи дозволяють наблизити спілкування між людьми у цій сфері до реального, а також зробити інтерфейс комп'ютера більш дружнім (комфортне спілкування між людиною та машиною). Віртосфера характеризується відсутністю мови жестів, жест підміняється символом – смайлом. Ці символи говорять про ті відчуття, котрі людина бажає виразити, а те що не бажає – залишається за кадром. Отже, смайли дозволяють маніпулювати уявленням співрозмовника про власну персону.

**Висновки.** Таким чином, можна зробити висновок, що символ – дволикий Янус. З одного боку, символи виступають в умілих руках як засоби маніпуляції масами, а з іншого

боку, символ – володар, який диктує норми поведінки і впливає на життя людей. В цьому випадку символічна влада – це влада регуляторів людської поведінки, символів, над умами людей [11]. Символічна влада впливає на окрему особистість і суспільство в цілому. Люди, часто добровільно, перебувають під владою символу, так як символічний світ захищає людей від їх екзистенціальних страхів. При цьому символ характеризується актуальністю. Тобто використання символу має на увазі сучасне трактування його значення.

#### Список використаної літератури

1. Сычева С. Г. Проблема символа в философии / С. Г. Сычева. – Томск: Изд-во Томского ун-та, 2000. – 197 с.
2. Фрейд З. Толкование сновидений / З. Фрейд; пер. с нем. – М.: Эксмо; СПб: Мизгард, 2005. – 1083 с.
3. Юнг К. Г. Архетип и символ / К. Г. Юнг [Сост. и вступ. ст. А. М. Руткевича]. – М.: Ренессанс, 1991. – 304 с.
4. Фромм Э. Забытый язык. Введение в науку понимания снов, сказок и мифов / Э. Фромм. – М.: АСТ, 2009. – 256 с.
5. Gonzalez R. The Power of Symbols: Why People Still Defend The Confederate Flag [Electronic recourse] / Robbie Gonzalez. – Accessed mode: <https://lockerdome.com/6292273352687937/7791563187159060>
6. Дымерец Р. Власть символов и символы власти в современной культуре / Р. Дымерец // Международные чтения по теории, истории и философии культуры. – Вып. 8. Символы, образы, стереотипы: исторический и экзистенциальный опыт. – Спб., 2000. – С. 121-133.
7. Лебедько В. Философия авантюризма и децентрация субъекта в психотерапии и задачах социального дизайна / В. Лебедько // ЧФ: Социальный психолог. – №1(23). – Ярославль, 2012.
8. Лотман Ю. Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история / Ю. Лотман. – М.: Языки русской культуры, 1996. – 464 с.
9. Бердяев Н. А. Философия свободного духа / Н. А. Бердяев. – М.: Республика, 1994. – 480 с.
10. Кессиди Ф. Х. К истокам греческой мысли / Ф. Х. Кессиди. – СПб.: Алетейя, 2001. – 278 с.
11. Масаев М. В. Интеллигенция как субъект символической власти (философско-исторический аспект) / М. В. Масаев // Культура народов Причерноморья. – 2009. – № 176. – С. 220-225.

#### References

1. Sycheva, S. G (2000). *The problem of character in philosophy*. – Tomsk: Publishing House of Tomsk university (in Russ.)
2. Freud, Z. (2005). *The Interpretation of Dreams*. – Moscow: Eksmo; St. Petersburg: Mizhgard (in Russ.)
3. Jung, K. G. (1991). *Archetype and Symbol*. – Moscow: Renaissance (in Russ.)
4. Fromm, E. (2009). *The Forgotten Language. Introduction to the science of understanding dreams, fairy tales and myths*. – Moscow: AST (in Russ.)
5. Gonzalez, R. *The Power of Symbols: Why People Still Defend The Confederate Flag*. Retrieved from <https://lockerdome.com/6292273352687937/7791563187159060>
6. Dymerec, R (2000). Power of symbols and symbols of power in contemporary culture. *Mezhdunarodnye chteniya po teorii, istorii i filosofii kul'tury (International Readings on Theory, History and Philosophy of Culture)*, 8. *Simvoly, obrazy, stereotipy: istoricheskij i ehkzistencial'nyj opyt (Symbols, images, stereotypes: the historical and existential experience)*, 121-133 (in Russ.)
7. Lebed'ko, V (2012). Philosophy of adventure and decentration of the subject in psychotherapy and social problems of design. *ChF: Socialnyj psiholog (PF: Social psychologist)*, 1(23) (in Russ.)
8. Lotman, Ju. (1996). *Inside minded worlds. Man – text – semiosphere – history*. – Moscow: Languages of the Russian culture (in Russ.)
9. Berdyayev, N. A. (1994). *The philosophy of free spirit*. – Moscow: Republic (in Russ.)
10. Cassidy, F. (2001). *To the origins of Greek thought*. – St. Petersburg: Aleteya (in Russ.)
11. Masaev, M. V. (2009). Intellectuals as a subject of symbolic power (the philosophical-historical aspect). *Kul'tura narodov Prichernomor'ya (Culture of the Black Sea)*, 176, 220-225 (in Russ.)

**FANDEJEVA Hanna Kostyantynivna,**

Postgraduate student of the Department  
of Philosophy and Sociology  
Luhansk Taras Shevchenko National University  
(the City of Starobilsk),  
e-mail: fanuta@list.ru

#### THE POWER OF A SYMBOL

**Abstract. Introduction.** *The question "What is character?" has long discussed in philosophy. As a result, there are two types of concepts about character. According to one of these ideas symbol corresponds harmonious reality (positive concept). According to another – the idea of a character refers to fragmented, chaotic reality (negative concept). There have been attempts to create a theory of character that would*

*conflict of concepts. **The purpose** of this work is to explore the power of a character from a philosophical point of view, to prove that the character has real power over the individual and society as a whole. **Methods.** This paper was used the methods of analysis and synthesis. Analysis of recent studies has shown that the psychologists and psychiatrists (Freud, Jung, Fromm) were first, who talking about power of the character. There are contemporary works that focus on particular character authorities a certain society. Some philosophers even identify the character and a power. So the question of power symbol in the philosophy remains open. **Results.** The symbol can be terrible destructive force. Symbols are the carrier sense dictates that history, human memory. Not every accident occurs as destruction of cultural destruction memory. The individual, attributing itself to a particular group, it selects based on their own ideas about a good and an evil, a honor and a dishonor, a fame and a shame. A symbol is a sign of solidarity with this group. The symbol may be involved in the semiotic connections: it can insult or praise. The symbolic world is protecting people from their existential fears and uncertainty. There are formed two opposing camps; each of them by protecting certain characters defends its identity. **The originality** of this work lies in the fact that is considered the power of a symbol as a philosophical category in her determined features of formation of the government. **Conclusion.** Thus it can be concluded that the symbol is two-faced Janus. One with sides, the characters appear in the capable hands as a means of manipulating the masses, and with holds that dictates standards of conduct and the impact on people's lives with different. In this case, the symbolic power is a power regulator of human behavior, character over the minds of people. The symbolic power has influence on the individual and society as a whole.*

**Key words:** symbol, power, memory, history, immortality.

Одержано редакцією 24.05.2016  
Прийнято до публікації 30.06.2016

УДК 2.4:27

**KOLISNYK Maxym Ivanovych,**  
Postgraduate student of the Department of Philosophy  
and Religious Studies,  
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,  
e-mail: maxkolisnyk@gmail.com

## MISSIONARY IDEAS OF THE OLD TESTAMENT: PARADIGMATIC ASPECT

**Abstract. Introduction.** The article deals with ideas of the Old Testament that form its missionary paradigm. **The purpose** of our work is to revise different thoughts of the researchers about missionary phenomenon in the old Bible canon and the Bible as a key document in the understanding of mission. To get a needed scientific result we use **methods** of logical and comparative analysis, hermeneutical method, and the synthetic one. On the basis of these sources and methods, we will produce a balanced and logical conception of the Old Testament missionary paradigm and study out the difference between Old and New Testament missionary ideas. There are not any studies of the Old Testament missionary work in Ukraine. Some researchers deal with the evangelization in Christian confessions but they do not transcend confessional limits. It can be connected with religion studies tradition to separate two texts of the Bible claiming that New Testament is more acceptable for studying a Christian phenomenon such as missionary. In our work, we assert that Old Testament as a part of Christian Bible and Christian phenomena can be researched through it. Consequently, in this article we try to include this aspect of Old Testament into the dialectic of Ukrainian religion studies. **Conclusion.** After revision of the OT missionary ideas we can claim that it is difficult to figure out a strict missionary paradigm of the Old Bible canon but there are a lot of principles which gave a strong potential for Christianity to spread around the world such as mercy for enemies, witnessing about God among the Gentiles and worldwide character of God's mission.

**Key words:** mission, missionary, Old Testament, New Testament, Bible, prophet, prophecy, centrifugal, centripetal, paradigm.

**Formulation of the problem.** Nowadays, there is a lot of scientific interest to the problem of the missionary work in the Old Testament (OT). This subject is widely researched among